

**Директива на съвета 2000/43/ЕС от 29 юни 2000 г.
Относно прилагане на принципа на равно третиране на лица, без
разлика на расата или етническия произход.**

Глава 1

Общи разпоредби

Член 1

Цел

Целта на тази директива е да създаде рамка за борба срещу дискриминацията въз основа на расов признак или етнически произход с оглед прилагането в държавите-членки на принципа на равното третиране.

Член 2

Понятие за дискриминация

1. По смисъла на тази директива **'принципът на равно третиране'** означава отсъствие на пряка и непряка дискриминация, основана на расов признак или етнически произход.

2. По смисъла на параграф 1:
  - а) Пряка дискриминация се извършва, когато едно лице е третирано по-неблагоприятно от друго лице, когато било или би било третирано в сравнима ситуация въз основа на расов признак или етнически произход.

  - б) Непряка дискриминация се извършва, когато привидно неутрална разпоредба, критерии или практика могат да поставят лица от дадена раса или етнически произход в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица, освен ако тази разпоредба, критерий или практика са обективно оправдани от законна цел или средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими.

3. Тормозът се счита за форма на дискриминация по силата на параграф 1, когато нежелано поведение, свързано с раса или етнически произход, се проявява с цел или води до накърняване на достойнството на личността и създава смущаваща, враждебна, деградираща, унижителна и обидна среда. В този контекст понятието за тормоз може да се определи в съответствие с националното законодателство и практика на държавите-членки.

Член 3

Приложно поле

1. В рамките на правомощията , поверени на общността, тази директива се прилага към всички лица от публичния и частния сектор, включително и държавните органи във връзка с :
  - а) Условия за достъп до заетост, самостоятелна заетост и професия, включително критериите за подбор и условията за назначаване, независимо от сферата на дейност и на всички нива на професионалната йерархия, включително и по отношение на повишаване в длъжност;
  - б) Достъп до всички видове и нива на професионалната ориентация, професионална квалификация, професионално усъвършенстване и професионалната преквалификация, включително придобиване на практически опит;
  - в) условия за наемане и условия на труд, включително условията за уволнение и заплащане;
  - г) Членство и участие в организация на социални партньори или друга организация, чиито членове упражняват определена професия, включително и ползите, осигурявани от тези организации;
  - д) Социална закрила, включително социално осигуряване и здравеопазване;
  - е) Социални придобивки;
  - ж) Образование;
  - з) достъп и доставка на стоки и услуги, които са на разположение на обществеността, включително по отношение на жилища.
2. Тази директива не обхваща разликите в третирането, основани на националност и не засяга условията и разпоредбите, свързани с влизането и прибаването на граждани от трети страни или лицата без гражданство на територията на държавите-членки и всяко третиране, проистичащо от правния статут на гражданите на трети страни и лица без гражданство.

Член 4

Основни и определящи професионални изисквания

Въпреки член 2, параграф 1 и параграф 2, държавите –членки могат да предвидят, че разлика в третирането, което се основава на характеристика, свързана с расов признак или етнически произход, не представлява дискриминация, когато поради характера на професионалната дейност или в контекста, в който тя се упражнява, такава характеристика представлява основно и определящо професионално изискване, при условие, че целта е законна и изискването е пропорционално.

Член 5

Положително действие

С оглед осигуряване на пълно равенство на практика принципът на равно третиране няма да попречи на която и да е държава-членка да поддържа и приема специфични мерки за предотвратяване или компенсиране на неравностойното положение, свързано с расов принцип или етнически произход.

Член 6

Минимални изисквания

1. държавите –членки могат да приемат или подържат разпоредби, които са по-благоприятни за защитата на принципа на равно третиране от онези, предвидени в тази директива.
2. Прилагането на тази директива не може в никакъв случай да представлява основание за намаляване на равнището на защита срещу дискриминация, вече постигнато от държавите- членки в сферите обхванати от тази директива.

Глава 2

СРЕДСТВА ЗА ПРАВНА ЗАЩИТА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВОТО ПО ЧЛЕН 7

Защита на правата

1. Държавите-членки осигуряват съдебните и/или административни процедури, включително, когато считат за подходящо и помирителните процедури, имащи за цел спазване на задълженията, по тази директива, да се отстъпи за всички лица, които считат себе си за засегнати поради неприлагане спрямо тях на принципа на равно третиране, дори след като връзката, при която се предполага извършването на дискриминация, е преустановена.
2. Държавите –членки осигуряват асоциациите, ораганизациите или другите юридически лица, които в съответствие с критериите, определени в техните национални законодателства, имат законен интерес от осигуряване спазването на разпоредбите на тази директива, да могат да започнат от името или в подкрепа на ищеца с негово/нейно одобрение всяка съдебна и/или административна процедура, предвиждаща изпълнението на задълженията по тази директива.
3. Параграфи 1 и 2 не засягат националните правила, свързани със сроковете за завеждане на дело относно принципа на равното третиране.

Член 8

Тежест на доказване

1. държавите –членки предприемат необходимите мерки в съответствие с техните съдебни системи, за да осигурят, когато лицата, които считат себе си за засегнати поради неприлагането спрямо тях на принципа на равното третиране представат пред съда или друг компететен орган факти, от които може да се предположи наличието на пряка или непряка дискриминация, ответникът да следва да докаже, че не е извършено нарушение на принципа на равно третиране.
2. Параграф 1 не възпрепятства приемането от държавите-членки правила за доказане, които са по-благоприятни за ищеца.
3. Параграф 1 не се прилига за наказателни процедури
4. Параграфи 1,2 и 3 също се прилигат за всяка процедура, започната в съответствие с член 7, параграф 2
5. Държавите-членки могат да не предлагат параграф 1 към процедури, при които съдът или други компетентния орган разследват фактите по случая.

Член 9

Защита срещу реторсии

Държавите-членки въвеждат в тяхната национална съдена система необходимите мерки за защита на лицата от всяко неблагоприятно третиране или последствие като резултат от жалба или съдебно производство, целящи прилига не на принципа на равното третиране.

Член 10

Разпространение на информация

Държавите –членки следят разпоредбите приети съгласно директивата заедно със съответните разпоредби, които вече са в сила, да бъдат предоставени на вниманието на съответните лица чрез всички подходящи средства на цялата им територия.

Член 11

Социален диалог

1. Държавите-членки в съответствие с националните традиции и практики приемат адекватни мерки за насърчаване на социалния диалог между социалните партньори с оглед поощряването на равното третиране, включително чрез наблюдение на практиките на работното място, колективните договори, кодексите на поведение и чрез изследване и обмяна на опит и добри практики.

2. При спазване на националните традиции и практики държавите-членки насърчават социалните партньори без да засягат тяхната самостоятелност да сключват на подходящо ниво, споразумения , въвеждащи антидискриминационни правила в областите споменати в чл.3, които попадат в обхвата на колективните договори. Тези споразумения спазват минималните изисквания, определени в тази директива и съответните национални мерки за въвеждането ѝ.

Член 12

Диалог с неправителствени организации

Държавите-членки насърчават диалога със съответните неправителствени организации, които имат в съответствие с техните национални законодателства, практика и законен интерес да допринесат за борбата срещу дискриминация, основана на расов признак или етнически произход с оглед насърчаването на принципа на равното третиране.

Глава 3

ОРГАНИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА РАВНОТО ТРЕТИРАНЕ

Член 13

Държавите –членки посочват орган или органи за насърчаване на равното третиране на всички лица без дискриминация, основана на расов признак или етнически произход. Тези органи могат да бъдат част от агенции, натоварени на национално ниво със защита на правата на човека или на правата на лицата.

Държавите-членки гарантират, че компетенциите на тези органи включват:

Без да засягат правото на жертвите и асоциациите, организациите и други юридически лица, споменати в чл.7 параграф 2 да предоставят независима помощ на жертвите на дискриминация за започване на процедура за дискриминация.

- провеждане на независими проучвания относно дискриминация,
- публикуване на независими доклади и изготвяне на препоръки по всички въпроси, отнасящи се до такъв вид дискриминация.

Глава 4

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 14

Съответствие

Държавите-членки вземат необходимите мерки, за да:

а) бъдат премахнати всички закони , предзаконови и административни разпоредби, противоречащи на принципа на равното третиране;

б) бъдат обявени или могат да бъдат обявени за нищожни или изменени разпоредбите, противоречащи на принципа за равно третиране, които са включени в индивидуални или колективни договори или споразумения, вътрешните правилници на предприятията или правилата, уреждащи асоциациите с идеална цел или стопанска цел, свободните професии и ораганизациите на работници и работодатели са/или могат да бъдат обявени за нищожни, или да бъдат заменени.

Член 15

Санкции

Държавите-членки определят режима на санкции, приложими при нарушаване на националните разпоредби, приети в съответствие с тази директива и приемат всички мерки, необходими за да гарантират тяхното прилагане. Санкциите, които могат да включат изплащане на обещетения на жертвата трябва да бъдат ефективни, пропорционални и разубедителни. Държавите-членки съобщават тези разпоредби на Комисията най-късно до 19 юли 2003 г. и всяка последваща поправка, която ги засяга, в същите срокове.

Член 16

Прилагане

Държавите-членки приемат закони, подзаконови и административни разпоредби, необходими за постигане на съответствие с тази директива най-късно до 19 юли 2003 г. или могат да поверят на социалните партньори, по тяхна обща молба, прилагането на тази директива що се отнася до колективните договори. В такива случаи държавите-членки гарантират, че не по-късно от 19 юли 2003 г. социалните партньори са въвели необходимите мерки чрез споразумение, като от съответните държави – членки се изисква да приемат всички необходими мерки, които да им позволят по всяко време да бъдат в състояние да гарантират резултатите, наложени от тази директива. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, последните съдържат позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се извършва от държавите-членки.

Член 17

Докладване

1. Държавите-членки съобщават на Комисията най-късно до 19 юли 2005 г. и след това на всеки пет години цялата информация, необходима на Комисията да изготви доклад до Европейския парламент и Съвета относно прилигането на тази директива.
2. Докладът на Комисията отчита, както е редно, гледните точки на Европейския център за наблюдение на расизма и ксенофобията, социалните пратньори и съответните неправителствени организации. В съответствие на принципа на систематично отчитане на въпросите за равните възможности между мъжете и жените, този доклад осигурява оценка на въздействието на взетите мерки върху жените и мъжете. В светлината на получената информация, този доклад включва, при необходимост, предложения за преразглеждане и актуализиране на тази директива.

Член 18

Влизане в сила

Тази директива влиза в сила в деня на нейното публикуване в "официален вестник на Европейските общности".

Член 19

Адресати

Държавите-членки са адресати на настоящата директива .

Съставено в Люксембург на 29 юни 2000 г.

За съвета:

Председател

М. Арканджо